

Mestá predkladajú vláde SR návrh riešenia energeticko-klimatickej krízy

Samosprávy, nielen na Slovensku, čelia súčasne viacerým krízam. Energetickej kríze, ktorú pociťujeme bezprecedentným nárastom cien za energiu s obrovskými finančnými vplyvmi na mestá, a súvisiacej klimatickej kríze, ktorá má priamy vplyv na bezpečnosť a zdravie obyvateľov v mestách. Únia miest Slovenska (ÚMS) preto spoločne s expertným partnerom Budovy pre budúcnosť (BPB) adresujú vláde SR návrh, ako spoločne a strategicky riešiť aktuálnu energetickú a klimatickú krízu. Riešenia oboch kríz si vyžadujú tak okamžité riešenia, ako aj dlhodobé a strategické kroky. Víťame rozhodnutie vlády o zastropovaní cien elektriny a plynu pre samosprávy. Upozorňujeme však, že túto pomoc, vzhľadom na nastavené podmienky, mnoho miest nebude môcť využiť. Mestá aj napriek tomu pociťujú nárast cien energií až v desiatkach percent. Preto sa potrebujú zamerať na jediné trvalé riešenia a tým sú úspory energie a prechod od fosílnych palív k obnoviteľným zdrojom. Za kľúčové považujeme realizovať maximum týchto opatrení pred ďalšou vykurovacou sezónou 2023/2024. ÚMS však upozorňuje, že mestá sa pri príprave a realizácii projektov zameraných na znižovanie spotreby energií a plnenie klimatických cieľov opakovane stretávajú s problémami, ktoré je možné riešiť iba na centrálnej úrovni. Ak majú samosprávy v aktuálnej ekonomickej situácii naďalej poskytovať kľúčové služby svojim obyvateľom, ako je prevádzka materských a základných škôl, poskytovanie sociálnych služieb, kultúry a športu, či samotné bezpečie a istotu, potrebujú, aby štát odstránil bariéry a upravil neefektívne podmienky, ktoré sťažujú samosprávam možnosti riešiť aktuálne problémy strategicky. S cieľom pomôcť mestám znižovať spotrebu energie a podporiť kroky smerom k energetickej a klimatickej bezpečnosti SR a odolnosti našich miest, odporúčame spoločne vláde SR zamerať sa aj na tieto opatrenia: 1. Pri tvorbe kapitoly RePowerEU, ktorá je zameraná na urýchlenie zelenej transformácie SR, odporúčame tieto investičné a reformné opatrenia: Zriadiť investičnú podporu rýchlych opatrení pre účely zníženia spotreby energie vo verejných budovách a podporu prípravy komplexných projektov obnovy verejných budov. Zaviesť zákonnú povinnosť dodávateľov energií a ďalších služieb sieťových odvetví poskytovať samosprávam (resp. všetkým spotrebiteľom) dáta o ich vlastnej spotrebe v zrozumiteľne spracovateľnej forme na požiadanie a v stanovenej lehote bez poplatku. Bez znalosti súčasnej spotreby nie je možné plánovať efektívne opatrenia na úsporu energie resp. jej nahradenie obnoviteľnými zdrojmi (OZE). Pripraviť podklady k zelenému verejnému obstarávaniu aj pre projekty úspor energie (najmä obnova budov) a budovania kapacít OZE s dôrazom na kritérium nákladov životného cyklu. 2. V rámci systémových opatrení ÚMS už dlhodobo apeluje na navýšenie vlastných finančných zdrojov samospráv a zmeny spôsobu finančného vyrovnávania rozdielov tak, aby boli samosprávy schopné realizovať investície nezávisle od dostupnosti nestabilných zdrojov EÚ. Návrh zmien je rovnako nevyhnutné vopred a včas prekonzultovať s orgánmi samosprávy. Aktuálna situácia v mestách je náročná a nepredvídateľná, ako nikdy predtým. Uvedomujeme si, že ani štát nie je v ľahkej situácii a čelí náročným výzvam a zodpovednosti. Práve preto pripomínáme, že je nevyhnutné už teraz myslieť na to, ako Slovensko a naše mestá zostavia rozpočet pre rok 2024 a ako sa dokážu o svojich obyvateľov postarať počas ďalšej zimy. Únia miest Slovenska zastupuje aktuálne 61 členských miest, ktoré obhajujú záujmy vyše dvoch miliónov obyvateľov Slovenska. Aj preto veríme, že hlas našich miest má, aj pri riešení tejto témy, svoju váhu a svoj prínos.

[https://www.uniamiest.sk/Budovy pre budúcnosť](https://www.uniamiest.sk/Budovy%20pre%20buducnost) sú najväčšie profesionálne záujmové združenie pre sektor budov na Slovensku. Hlavným poslaním je aktívne sa podieľať na tvorbe verejných politík, ktoré ovplyvňujú výstavbu a obnovu budov, s dôrazom na energetickú hospodárnosť, zdravé vnútorné prostredie a udržateľnosť. <https://bpb.sk/o-nas/> Mgr. Daniela Piršelová hovorkyňa a poradkyňa pre komunikáciu klimatickej krízy hovorca@uniamiest.sk